

Officiel meddelelse til landets læger om risiko for antændelse af spritholdige desinfektionsvæsker ved brug af diatermi/el-kirurgi

I forbindelse med Embedslægeinstitutionernes og Sundhedsstyrelsens opfølgning på klage- og indberetningssager er vi blevet opmærksomme på 3 tilfælde af forbrændinger ved operationer, hvor der er anvendt diatermi/elkirurgi og det spritholdige desinfektionsmiddel ikke har været helt tørt:

1. hændelse:

Ved biopsitagning fra testikel opstod blødning. Ved standsning af blødningen med diatermi fremkom en stikflamme, der antageligt opstod i dampene fra tilbageværende sprit efter desinfektion af operationsfeltet. Der opstod 2. grads forbrænding på penis, scrotum og lår, og patienten blev overflyttet til Rigshospitalets brandsårsafdeling.

2. hændelse:

En patient skulle have fjernet kønsvorter ved endetarmsåbningen i generel anæstesi. Kønsvorterne skulle fjernes med elektrisk brænder og operationsområdet blev forud for operationen rensset med klorhexidinsprit. Da der blev tændt for den elektriske brænder observeredes gnister og at hår blev svedet af og operationen blev straks afbrudt. Der opstod 2. grads forbrændinger på scrotum og på overgangen mellem lår og balle. Der blev iværksat relevant behandling heraf i samråd med Rigshospitalets brandsårsafdeling.

3. hændelse:

En patient skulle have fjernet kønsvorter på kønslæberne og ved skedeindgangen i generel anæstesi. Forud for operationen blev operationsfeltet afvasket med klorhexidinsprit. Efter påbegyndt brænding af kønsvorterne observeredes ild i kønsbehåringen. Ilden blev straks slukket, og relevant behandling blev iværksat. Patienten blev overflyttet til plastikkirurgisk afdeling, hvor man konstaterede 4% forbrænding, heraf 1% 3. grads forbrænding og 3% 2. grads forbrænding i det genitofemorale og perianale område, som måtte behandles med transplantation. Der er i alle tre tilfælde klaget til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn som i alle tre sager har udtrykt kritik af de implicerede læger efter lægelovens § 6.

Socialstyrelsen i Sverige har i Risk Ronden påpeget samme problemstilling (<http://www.sos.se/sos/publ/riskrond/rr9408.htm>), og beskriver tre tilfælde af forbrændinger, opstået efter antændelse af desinfektionsmiddel i forbindelse med diatermi. I de to tilfælde anvendtes diatermi til standsning af uforudset blødning efter fjernelse af mindre hudtumorer. Det tredje tilfælde opstod i forbindelse med en hjerteoperation, hvor man for at imødegå den øgede infektionsrisiko grundet det langvarige indgreb foretog fornyet afspritning af feltet og den tynde plastfilm på huden. Ved genoptagelse af operationen gik der ild i spritresten på plastfilmen, og der opstod brandskader i hud og subcutant væv.

Kommentar:

I Danmark anbefales til huddesinfektion forud for operation o.l. klorhexidinsprit eller jodsprit, som begge indeholder 70-85% ethanol (sprit). Der findes ikke alternativer, der er ligeså effektive som de spritbaserede huddesinfektionsmidler. Det er vigtigt af hensyn til den desinficerende effekt at midlet tørrer fuldstændigt inden indgrebet foretages.

Ethanol er imidlertid stærkt brandbart og letantændeligt. Det er derfor også af hensyn til brandfaren af afgørende betydning at det afsprittede hudområde er fuldstændigt tørt og dampene dermed forsvundet, inden der anvendes diatermi/el-kirurgi. Indtørringen tager ofte længere tid omkring kønsdelene, idet der her er furer i huden, behåring og som i ovennævnte tilfælde fx kønsvorter, der er meget uregelmæssige.

Eventuel ansamling under patienten eller i kropskaviteter som fx navlen må optørres inden kirurgisk el-kirurgi /diatermi påbegyndes. Man skal være opmærksom på, at rester af sprit på huden, på operationsbordet eller i tekstiler kan være svære at opdage, og at spritflammer kan være næsten usynlige i stærkt lys som fx operationsbelysning, samt at når patienten er i generel eller regional anæstesi vil vedkommende ikke reagere med smerte, hvis spritten antændes.

Med henblik på forebyggelse af denne type utilsigtede hændelser bør alt personale som anvender diatermi/elkirurgi, og de som assisterer hertil, derfor være opmærksomme på denne risiko og hvordan den forebygges.

Sundhedsstyrelsen 24. september 2002

Michael von Magnus

Kristine Holk